

Representació universal del gaudinisme

En Gaudí, o el senyor Gaudí, que li diu sempre en Pujols, arquitecte, que és el seu deixeble, representa per Catalunya una cosa que de segur que ningú se la pensa, perquè a fora de Catalunya és tan poc conegut, que es pot dir que no ho és gens i de manera que és molt difícil, per no dir impossible, que hi hagi hagut algú que s'hagi fixat en lo que En Gaudí representa, que és una cosa única en el món.

Anant per parts, començarem per dir que els nostres llegidors ja saben que en tots o quasi tots aquests articles escrivim sobre les Belles Arts, defensem la tesi que resulta del meu anàlisi del fenomen estètic i que el descomposta en essència i atributs o, per dir-ho en termes més usuals, en substància i accidents.

Hem dit sempre que aquesta essència de l'estètica havia desaparegut modernament de totes les Belles Arts, i ara diem que la poesia, la música, l'escultura i, sobretot, la pintura, han trobat a Catalunya i fora de Catalunya, gent que amb les seves traces i moltes han tornat aquesta essència a les obres d'art que han produït, sacrificant els accidents sempre que els hi ha convingut o els hi ha semblat que convenia.

Doncs, bé: això que a tot el món s'havia fet amb la poesia, la música, l'escultura i la pintura, no ho havia fet ningú amb l'arquitectura, que és la més útil de les cinc Belles Arts pròpiament dites, i el senyor Gaudí, per parlar com en Pujol, ho ha fet en les seves darreres obres que li han valgut l'admiració dels pocs catalans que estimem l'essència estètica per damunt de tots els accidents, i sostenim que, si així com En Gaudí, que s'ha fet cèlebre entre nosaltres, és català i les cases que fa no es poden treure d'allí a on són i anar-les a ensenyar pel món, fos fill d'un altre país que tingués en més estima l'essència de l'estètica, avui En Gaudí seria considerat com un artista únic en el seu gènere, per lo que és i per lo que representa.

Com aquell qui no diu res ell ha tret les cases, els jardins i el temple de la Sagrada Família de les grapes de l'academisme, entenent per academisme el que no exigeix l'essència primera de l'obra estètica, i les ha tret per da'ls-hi la vida que havien perdut en mans de tots els arquitectes del món, que és lo mateix que havien fet els poetes, els músics, els escultors i els pintors d'altres nacions amb llurs arts respectives, i que consisteix, com ja hem dit altres vegades, en

portar a l'obra d'art la vida íntima que tenien les obres antigues generalment.

Naturalment que si a En Gaudí, com a tots els artistes que han romput els motlles acadèmics de l'academisme antivital, se l'ha titllat de boig i de desviador del camí del classicisme, que tots reconeixem que és el millor camí que hi ha quan té l'essència que ha de tenir, però no s'ha sapigut veure que encara que sembli mentida i ganas de portar la contrària, el fet és que En Gaudí, avui per avui, és l'únic home capaç de fer i refer el classicisme tal com se feia antigament, que era posant-hi l'essència de que parlem, i si hi ha algun home que pugui tornar a fer el partenó d'Atenes o qualsevol altre edifici clàssic tal com era, és En Gaudí i ningú més que En Gaudí, perquè si els altres arquitectes el tornaven a fer, no el farien tal com era o tal com hauria d'ésser, perquè no hi sabrien dar la vida que li donaria En Gaudí, que si li encarreguéssim i ell el fes, faria caure assentats d'admiració a tots els espectadors que el contemplessin, al revés de tots els altres arquitectes moderns que ho han fet, que han fet obra que ni els mateixos que l'han admirada s'han atrevit a comparar-la amb les dels temps antics.

Ja veuen, doncs, els nostres llegidors, lo que són les coses i de la manera com un Gaudí, que sembla el més anticlàssic dels anticlàssics i obra com a tal, és l'únic capaç de tornar a encendre el classicisme que venint cap a nosaltres es va apagar en les mans dels moderns que ens el portaven.

I lo mateix que diem d'En Gaudí ho diem del seu deixeble, que hem anomenat al començament d'aquest article, que essent l'arquitecte més estrany de l'univers, és l'únic que podria arribar al cor del classicisme, com se podria demostrar de seguida als que no ho vulguin creure, demanant a l'Ajuntament i a la Diputació que li encarreguessin un edifici clàssic.

FRANCESC PUJOLS

(Revista nova, 31 juliol 1916)